het V.D.H.-tje

VAN DER HEEM

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr 764
2 november 1962

WEKELIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGAAN VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

IN MEMORIAM

L. W. VAN DER HEEM

STICHTER EN PRESIDENT-DIRECTEUR VAN VAN DER HEEM N.V
RIDDER IN DE ORDE VAN DE NEDERLANDSCHE LEEUW
OFFICIER IN DE ORDE VAN ORANJE NASSAU

„Wij zullen, mèt elkaar, àl onze krachten inspannen om uw levenswerk zo goed, zo waardig mogelijk voort te zetten". Met deze woorden eindigde de heer L. C. M. J. Gussenhoven zijn rede tijdens de herdenkingsbijeenkomst.

AFSCHEID VAN DE HEER L. W. van der HEEM

in een indrukwekkende herdenkingsbijeenkomst

Personeelsleden van de Bewakingsdienst brengen hun groet als de auto het fabrieksterrein verlaat.

Woensdag j.l. begon in het Personeelsgebouw om half elf de herdenkingsbijeenkomst ten afscheid voordat mijnheer Leo ten grave werd gedragen. Opgebaard op het podium van het Personeelsgebouw, omringd door een erewacht van een viertal van zijn oudste medewerkers in dienstjaren, temidden van een schat van bloemen, was onze president-directeur voor het laatst in zijn fabriek. Deze herdenkingsbijeenkomst werd naast familieleden, commissarissen en directie van Van der Heem N.V. o.a. ook bijgewoond door de burgemeesters van 's-Gravenhage en Voorburg, directies van vele andere bedrijven en voor ons gehele personeel door de secretarissen van de Centrale Ondernemingsraad en de drie afzonderlijke ondernemingsraden.

De toespraken werden via de omroepinstallaties hoorbaar gemaakt voor de medewerkers in de bedrijven zowel in Den Haag als Utrecht.

De sprekers waren achtereenvolgens: de heer L. C. M. J. Gussenhoven, een onzer directeuren, de heer J. van Randwijk, president-commissaris van Van der Heem N.V., jhr mr A. Feith, burgemeester van Voorburg, de heer A. F. Spies, secretaris van de Centrale Ondernemingsraad en de heer J. P. L. van der Lande, lid van de raad van bestuur van De Wit's Textielnijverheid N.V.

Wij menen in dit bestek u niet letterlijk de gehouden toespraken te moeten weergeven, ook al omdat alle medewerkers in de gelegenheid zijn geweest deze via onze omroepinstallatie te horen; met een verkorte weergave zouden

Sprekende over de heer L. W. van der Heem, zei de heer J. van Randwijk van hem: „Als soldaat is hij z'n maatschappelijke leven begonnen, als een krijgsman heeft hij zijn smartelijke ziekte gedragen, als een held is hij gestorven".

Door de M

Hoe sterk de heer Van der Heem aan de fabriek gehecht was, komt het sprekendst tot uitdrukking in zijn laatste wens: vanuit het Personeelsgebouw begraven te worden. Tijdens de herdenkingsbijeenkomst in dit gebouw vormden 4 werknemers met het langste dienstverband als laatsten de erewacht naast het stoffelijk overschot van hun president-directeur.

wij ongetwijfeld tekort doen aan het echt persoonlijke dat door alle sprekers in hun toespraak was gelegd. Wij willen volstaan met u te noemen drie kenmerken die in het gesprokene van alle sprekers doorklonken en onzes inziens mijnheer Leo typeerden. Deze drie kenmerken waren:

— de karaktereigenschappen van de ontslapene: zijn warme belangstelling voor de mens, zijn integriteit, zijn strikte eerlijkheid en rechtvaardigheid en enorme werklust;

— zijn ondernemerschap, getuigend van grote bekwaamheid, initiatief, en durf;

— zijn gezag en vriendschap; het gezag dat voortvloeide uit de twee eerste kenmerken, een gezag ook dat door al zijn medewerkers graag werd aanvaard, omdat het niet werd opgelegd. De vriendschap, omdat het bijna ondenkbaar was dat iemand die meermalen met mijnheer Leo in contact kwam niet direct in zijn hele houding de band van mens tot mens voelde en kon ervaren, dat de mens altijd door hem centraal werd gesteld.

Na afloop van de herdenkingsbijeenkomst reed de uitvaartstoet van de Saturnusstraat langs de kastenfabriek naar de Maanweg, waarmee de heer Leo zijn laatste tocht over *zijn* fabrieksterrein maakte.

Een laatste eerbetoon door honderden van zijn medewerkers vond plaats op de Maanweg voor het hoofdkantoor, waar de stoet door een dubbele haag van personeelsleden vertrok in de richting van de begraafplaats.

De heer A. F. Spies memoreerde hoe de heer Van der Heem het op prijs stelde al zijn medewerkers bij hun naam te kennen; hoe hij met hen sprak en hen tot een team wist te vormen. Hij werkte met hen samen. Hij was immers „oom Leo".

een erehaag van personeelsleden rijdt de begrafenisstoet over Maanweg te Den Haag, voor het hoofdgebouw langs.

Heden overleed na een langdurig en heldhaftig gedragen lijden mijn innig geliefde man, onze dierbare oom en zorgzame stiefvader

Leonardus Wilhelmus van der Heem

Ridder in de Orde van de Nederlandsche Leeuw
Officier in de Orde van Oranje Nassau

op de leeftijd van 68 jaar.

's-Gravenhage	M. van der Heem-Vos
Voorburg	J. Gussenhoven-van der Heem L. C. M. J. Gussenhoven en kinderen
Wassenaar	P. Dijkgraaf A. Dijkgraaf-Hendriks en kinderen.

's-Gravenhage, 26 oktober 1962.
Flat Frankenheuvel, Frankenslag 5 E.

Op uitdrukkelijk verzoek van de overledene heeft de begrafenis in alle stilte plaatsgevonden.

Met diep leedwezen geven wij hierbij kennis van het heengaan van onze onvergetelijke president-directeur, de heer

Leo W. van der Heem

Ridder in de Orde van de Nederlandsche Leeuw
Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Wegens zijn medeleven in en zijn belangstelling voor het wel en wee van al zijn medewerkers van hoog tot laag, zal zijn nagedachtenis bij ons in grote dankbaarheid en diepe eerbied blijven voortleven.

Namens het personeel van
Van der Heem N.V., Den Haag,
Van der Heem N.V., Utrecht,
Van der Heem N.V., Sneek,
Eerste Nederlandse Autorijwielfabriek N.V., Den Haag,
Van der Heem Internationaal N.V., Den Haag,
Technische Dienst Nederland van Van der Heem N.V., Den Haag,

De Centrale Ondernemingsraad.

Mijnheer Leo is van ons heengegaan

Toen wij bovenstaande twee overlijdensberichten lazen, werden wij opnieuw getroffen door het verlies, dat enerzijds de familie van wijlen de heer Van der Heem trof en anderzijds ons allen als medewerkers in het concern, waarvan hij de president-directeur was.

Ieder van ons ervaart een dergelijk groot verlies weer anders, overeenkomstig zijn eigen karakter en levensbeschouwing.

Toch gaan onze gedachten als medewerkers in de eerste plaats uit naar mevrouw Van der Heem en de familieleden van de heer Leo, voor wie dit een persoonlijk verlies met een veel sterker accent betekent. In zo'n situatie schieten woorden tekort en helpen ook welgemeende handdrukken maar weinig om het verlies te dragen, te verwerken en daardoor te aanvaarden.

Van ganser harte hopen wij dat het mevrouw Van der Heem en de familieleden gegeven mag zijn de kracht te vinden, die zij nodig hebben om tot dit aanvaarden te komen.

Wij zijn ons daarbij indachtig de woorden die de heer Leo sprak bij het graf van wijlen zijn neef Jan van der Heem. Zij waren typerend voor de heer Leo — kort en duidelijk — WIJ GAAN DOOR. Niet 'Wij **moeten** verder', maar 'Wij gaan door'.

Laten wij ter werkelijke nagedachtenis van onze overleden president-directeur in die geest onze taak volbrengen, voortbouwend, ieder van ons naar beste kunnen, in de richting die mijnheer Leo ons door zijn gehele houding zo duidelijk aangaf.

Hij ruste in vrede.

C. Schrevel.

EREWACHT

Direct na het bekend worden van het feit dat het stoffelijk overschot van de heer L. W. van der Heem in ons personeelsgebouw zou worden opgebaard, kwamen uit het personeel tal van verzoeken te mogen deelnemen aan een erewacht, indien dit mogelijk zou zijn.

Bij het later bekendmaken dat deze mogelijkheid bestond, groeide dit aantal aanmeldingen aan tot enkele honderden, zodat zij die met de organisatie hiervan werden belast zelfs een groot aantal mensen tot hun spijt moesten teleurstellen.

In overleg met de secretaris van de Ondernemingsraad Maanweg is een lijst opgesteld van hen die aan deze erewacht konden deelnemen.

— Een erewacht, die betrokken werd gedurende de hele periode dat mijnheer Leo in het door hem aangeboden Personeelsgebouw voor het laatst aanwezig was.

— Een laatste eerbewijs aan hun overleden president-directeur — voor velen nog veel meer mijnheer Leo — die in alle achter ons liggende jaren altijd klaar stond om datgene voor zijn medewerkers te doen wat hij naar beste weten voor hen nodig achtte.

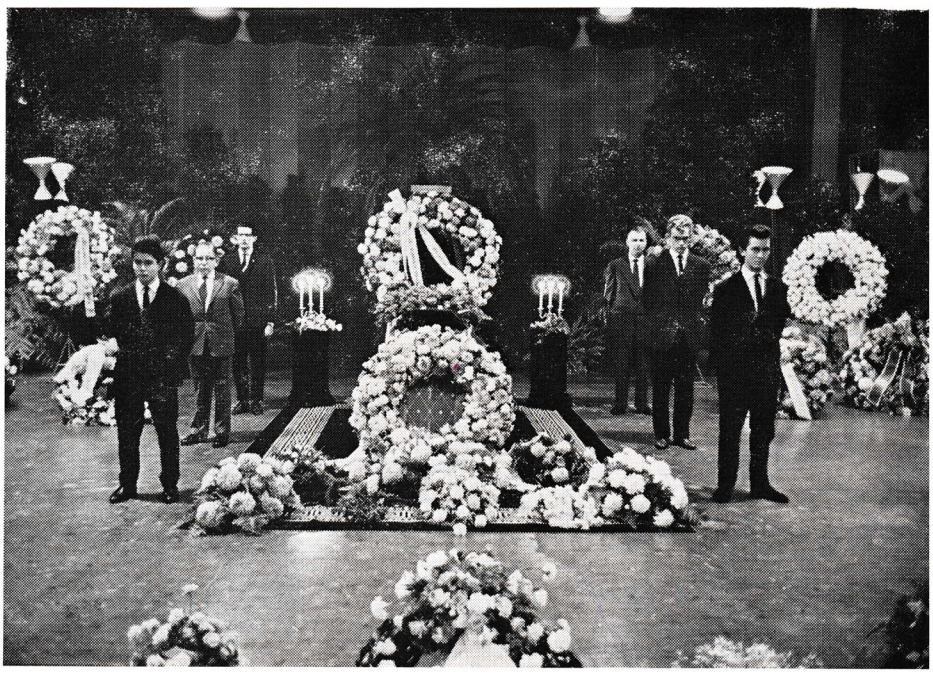

Het personeel verneemt de droeve tijding

Maandagmorgen werd ons hele personeel via de omroepinstallaties door een onzer directeuren, de heer L. C. M. J. Gussenhoven, in kennis gesteld van het overlijden van onze president-directeur, de heer L. W. van der Heem.

De redactie acht het niet juist de persoonlijke, warmvoelende woorden van de heer Gussenhoven in een verslag weer te geven; zij meent in u aller geest te handelen door de tekst van deze toespraak hieronder letterlijk weer te geven.

Toen in 1926 de luitenant Van der Heem de stoot gaf tot de stichting van een bescheiden bedrijfje, dat zich zou gaan toeleggen op de vervaardiging van radiotoestellen, gaf hij in zekere zin, door die daad alleen reeds, inzicht in zijn karaktereigenschappen. De overgang van een militaire loopbaan — die, hoe kort ook nog, toch reeds succesvol was gebleken — naar het wisselvallige en riskante ondernemerschap, illustreerde durf en vertrouwen in eigen kunnen.

De keuze van het in produktie te nemen artikel, het tot de massa nog allerminst doorgedrongen radiotoestel, was symptomatisch voor de vooruitziende blik waarvan hij later nog zo menigmaal blijk zou geven.

Drie firmanten en één werknemer: zó startte de oudste in ons land nog bestaande radiofabriek.

Daar kwam bij dat Leo van der Heem en zijn medefirmanten, hóe nieuw het door hen in produktie genomen artikel toen ook nog was, toch geenszins de enige producenten daarvan waren. Het zou thans allerminst een geschikte gelegenheid zijn in details in te gaan op de geschiedenis van het bedrijfje, waarvan ik de vestiging in uw herinnering terugriep. Ik kan er dan ook mee volstaan u het uiteindelijke resultaat voor ogen te stellen waartoe het initiatief van een beroepsofficier, geheel nieuwe wegen te durven inslaan, heeft geleid. Een reeks van florerende bedrijven, tezamen een concern vormend dat een goede naam geniet, niet in ons land alléén, maar ook ver daarbuiten. Een groep florerende ondernemingen die alleen rechtstreeks al werk verschaffen aan ruim drieduizend mensen.

Ik houd mij ervan overtuigd niet tekort te doen aan de vele en velerlei verdiensten die ook anderen zich hebben verworven voor het tot wasdom brengen van het 36 jaar terug geplante boompje, wanneer ik stel dat deze groei een onvergankelijke getuigenis aflegt van de zeer bijzondere gaven op velerlei gebied van Leo van der Heem. De toegewijde beroepsofficier, die zich ontplooide tot de bezielende en inspirerende groot-industrieel van het type waarvan Nederlands welvaart voor een zeer aanzienlijk deel afhankelijk is.

Deze man is niet meer. Zijn naastbestaanden missen een bemind echtgenoot, een geliefde oom, een onvergetelijke broer, kortom: een mens die alleen reeds in de familiekring een onvervulbare leegte achterlaat.

Verscheidene ondernemingen in ons land zien zich de wijze adviezen ontzegd van een gewaardeerd medebestuurder.

Velen, ja zéér velen, zullen een vriend die een bijzondere plaats in hun harten innam, missen.

En thans wij. Ik bedoel: wij allen die, in welke functie dan ook, ons juist in deze dagen zo bijzonder nauw verbonden voelen met de onderneming die wijlen mijnheer Leo in het leven hielp roepen en waarop hij in de loop der jaren zozeer het stempel heeft gedrukt van zijn opmerkelijk leiderschap èn van zijn warme menselijkheid.

Na een ernstige ziekte, waarvan hij de smartelijke gevolgen vermocht te dragen met een heldhaftigheid die kenmerkend was voor zijn karakter, is mijnheer Leo vrijdagavond, om acht uur, toch nog min of meer plotseling overleden. Ongebroken van geest als hij nog was liet hij zich woensdag nog naar zijn kantoor brengen. Naar de letter genomen zag zijn bedrijf hem toen voor het laatst. Gerekend naar de resultaten van zijn leven en werken zullen wij hem daar kunnen **blijven** zien.

Maar desondanks zou het ondoenlijk zijn een poging te wagen onder woorden te brengen hoezeer wij hem zullen missen. De gedachte reeds overmorgen ook van zijn stoffelijk overschot afscheid te moeten nemen, valt ons zwaar.

Indien het een man betreft van het formaat van wijlen onze president-directeur, vertoont een sterfgeval enige overeenkomst met een steenworp in een vijver: de felle verbreking van het wateroppervlak plant zich in schier eindeloze rimpels voort in steeds wijdere kring.

Mijnheer Leo moet die gevolgen voor ogen gehad hebben toen hij de wens op schrift stelde na zijn heengaan aan de schoot der aarde te worden toevertrouwd slechts in een besloten kring van zijn naaste familieleden en enkele zijner beste vrienden.

Hem de laatste eer te bewijzen tijdens de begrafenis zou derhalve indruisen tegen de verlangens die hij zelf kenbaar maakte.

Evenzeer overeenkomstig zijn laatste wil zal echter allen die daar prijs op stellen gelegenheid worden geboden, hem èlders een laatste groet te brengen. Nadere mededelingen dienaangaande alsmede over een aan hem te wijden Herdenkingsbijeenkomst zullen u nog bereiken.

In woorden die ontoereikend **moesten** blijven, schetste ik het zware verlies dat zo uitzonderlijk velen — en nà de familie onze bedrijven wel in de eerste plaats — vrijdagavond te dragen kregen.

Maar dit heengaan mógen wij niet uitsluitend bezien uit de gezichtshoek van hen die achterblijven. Voor mijnheer Leo zèlf bracht de gebeurtenis die op dit uur ons aller gedachten in beslag neemt het einde van veel leed. Moge het zo zijn dat de stilte die over onze fabriek en werkplaatsen, in Den Haag en daarbuiten, viel kort vóór ik het woord tot u richtte, een verkwikkende rust symboliseert die mijnheer Leo nu ten deel is gevallen.

Ik verzoek u ter ere van zijn nagedachtenis twee minuten stilte in acht te nemen.